

875
1977
ГРИЦЬКО ЧУПРИНКА

УРАГАН

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО „РАНОК“

06 W
ГРИЦЬКО ЧУПРИНКА

УРАГАН

8375
518

при 14-382
288
Львів. Бібліотека
АН УРСР
101019
77

ПРОЛОГ ОЛЕКСИ КОВАЛЕНКА

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО „РАНОК“

ШС(2-9u)5-65A44

Друк. Акц. Т-ва „П. Барський“ Київ Хрещатик 40

2798

1910

Львівська державна
наукова бібліотека
№ 5502

УРАГАН.

В хмарі, в мареві, в диму
Чорну бучу підніму,
Грюкну в полі...

В чистім полі,
На раздоллі
Понесусь над сонним краєм,
Степом, гаєм,
Без розбору,
Піднімуся вгору, вгору
Буровієм, буроломом,
З блиском, з громом,
Все скручу,
Илом,
Пилом
Оточу!...

Дужче, дужче забурую,
Завихрю,

Загремлю,
І над миром
Диким виром
Прощумлю!

Тихі води розхвилюю,
Буйні хвилі рознесу,
Димом небо розмалюю
І змарную,
Розруйную,
Умираючу красу!...

Смілим іспитом смертельним,
Димом-полум'ям пекельним
Подихну
Вгору, вгору,
Без разбору—
Серед степу, серед бору,
В полі, в морі,
На просторі,
Всі устої, всі підпори
Зворухну!...

П О Е Т.

Олексі Коваленкові.

О ні, Поет—не гладіатор,
Що бавить натовп цирковий!
Поет—пророк, Поет—новатор
І вільний мучень життєвий.

В людських ганебних наріканнях
Огнистим цвітом він цвіте,
І в світових сліпих блуканнях
До правди впевнений іде.

Коли шумлять псевдо-пророки
І йдуть на пишний карнавал,
В душі таїть він жаль глибокий
За свій високий ідеал.

Як гнів і жаль його обхопить,—
Він дух свій виявить в бою
І кров'ю власною окропить
Жагучу проповідь свою.

Поет не стратить духу марно
Ні в стисках муки, ні в журбі,
Але ж страждань своїх безкарно
Він сам не вибачить юрбі.

СЕРЕД БОЮ.

З гнівним полум'ям, з журбою
Тут в отруєнім повітрі
Я устою серед бою,
Де сплелися люди хитрі.

Кров'ю броню обчервоню,
Кров'ю серця молодого,—
Боем стомлену долоню
Прикладу тоді до його!

А другою... О, другою
Я махну, як карний вістник!
Я устою серед бою,
Доки прийде мій захистник...

КАЗКА.

Quasi una fantasia

I.

Пал всевладного хотіння
Дух мій з темряви виводить
В вічне сяйво, де тремтіння
Більш на душу не находить.

Там не тліє думка в стисках,
Тьмою зроблених законів,
А горить в яскравих блисках,
Без кайданів-перепонів.

Всі тенета, павутиння—
Злий закон для комашини!
Пал всевладного хотіння
Рве закон цей в мент єдиний.

II.

Всі закриті таємниці
Я свавільно одтію,—
Як займаються зірниці
Блиском дивного огню;

Як ростуть пахучі трави
В темні ночі, в ясні дні,
Як русалки кучеряві
Будять води чарівні;

Як гуляють урагани,
Буйні вихорі прудкі,
Як зірниці кріз тумани
Сиплють роси на квітки;

Як доносить буря бризки
До верховин гострих скель,
Як горять огнисті блиски
В царстві зоряних пустель,—

Все, що сховано од люду,
Я натхненно проявлю,
Все достану, все добуду,
Розгадаю і вловлю!..

В смілих захватах жадання
Я палаю і горю
І огнем свого страждання
Зло в добро перетворю.

Всіх байдужих зачарую
Дзвоном радісних пісень,
Крикну, блисну, завихрюю
І стемню блискучий день.

В темну далеч між-планетну,
Я, мов Демон, полечу,
І звідтіль юрбу бешкетну
Блиском ночі освічу!..

Все змішаю, все згуртую,
Розберу і розділю,
Щастя лихом загартую,
Зло у правді проявлю.

Вільні струни од Фортуни
Я дістав собі в житті,—
Війте ж, вихорі-буруни,
Буйні мрії молоді!..

III.

Я могутнім королем
Край свій змучений об'їду
І багато кину сліду,
Що зроблю своїм конем.

Де росли страшні гаї,
Де шуміли тільки води,
З роду в роди пішоходи
Будуть знать сліди мої.

На просторах степових
Я доріженьки зазначу,
І з распачу не розстрачу
Сили в нетрях лісових.

Не сокирою,—мечем
Прорубаю пущі дикі,
І сліди мої великі
Будуть знані орачем.

Гей, мій коню чарівний,
Нашу працю, наші твори
Не затримають ні гори,
Ні терни, ні бур'яни!

Ми зазначимо сліди
В царство казки, в царство вроди,
Щоб сміліше пішоходи
Прямували до мети.

МОЇЙ ФЕЇ.

Дзвінко роздайтеся, співи цікаві,
Линьте до Феї утіх,—
Палом Поета-Царя до Вірсавії
Весь я спалахнув на гріх.

Довго в повітрі, в рожевому мареві
Гімни лунали мої,
Танули, вянули в вічному сяєві
Дум моїх світлих рої.

Тільки тепер уже з серця скорботного
Ллється инакший мотив,—
Спів віщуна-солов'я перельотного,
Райський укоханий спів.

Стихла молитва натхенно-високая,—
Пісня кохання брєнить,—
Фея-русалка моя чорноокая
Серце і мозок п'янить...

Силу сердешну, тобою подолану,
Я тобі, Феє, несу,—
В постать божествену, мною оголену,
Втілю я вищу красу.

Давній мистець до Венери Мілоської
Стільки придати не зміг
Святощів, грації, вроди дівоцької,
Скільки тобі я зберіг.

Зайві для тебе людські декорації,—
Дивній цариці створінь,
Пишній всевладниці вроди і грації—
Зайвий і захист і тінь.

Знай, не для всіх твою постать сіяючу
Сміливо я оголю,—
В мрію художника, святощ вітаючу,
Я твою вроду віллю.

Дзвінко ж роздайтеся, співи цікаві,
Линьте до Феї утіх,—
Жару кохання до вроди Вірсавії
Бог не зазначив за гріх.

Ф Е Ї.

Хризантеми і лілеї
В різнобарвнім перепльоті
Обвили голівку Феї,
Мов сестриці по істоті.

Сяйвом сонця одливає
Вся істота і обличча,
Райським чаром повіває
Сила вроди чарівнича.

Очі-зіроньки блискучі
Сяють, грають і говорять,
Ніби огники пекучі,
Серце манять, серце морять:

„Ти об'єкт для споглядання,
Всіх чаруюча святиня,
Ти париця здивування
І всевладная богиня!“...

творчі сльози.

Наче п'яні,
На поляні
Сплять рядки струнких беріз,
І в тумані
Ллють зарані
Каплі чистих творчих сліз.

Їхні сльози
Перші роси,
Що одроджують ростки,
Де морози
В хулки-грози
Злісно нищили квітки.

СМУТОК ТИШІ.

Все навколо, захололо
 Все заснуло;
Гостро в серці закололо,
 Дух запнуло.

Въянуть квітоньки в утомі;
 Скрізь тужливо...
Війте ж, війте, буроломи,
 Ворухливо!

Дайте щастя, дайте духу,
 Дайте бою;
Дайте жаху, страху, руху
 І розвою!...

ВІДУН.

Невідомій.

Сяє степ в червонім злоті,
В травах тоне передзвін...
Скільки зъявищ у природі,
Скільки звуків і картин!

Десь музика замирає,
Десь прорвалась, десь бренить;
Розум звуки провіряє
І за ними лине в-мить.

Світло й тіні в золотінні
В фарбах райдужних злились,
І в шовковім шелестінні
Степом-морем понеслись.

З буйним степом в заговорі,
Я за хвилями біжу
І з квітками на просторі
Щастя-долю ворожу.

Тихше, хвиле-серцегубко,
Тихше, тихше, не лети!—
Що я взнав, моя голубко,
Будеш знать колись і ти!...

ДОЛЯ ПОЕТА.

I.

Пісня в повітрі крильми тріпоче,
В звуках роїться,
В небо блакитне кинутись хоче,
Наче орлиця.

Чуються звуки сталі і кремню,
Горді акорди;
Пісня лунає, кида на землю
Бризки погорди.

II.

Пісня злетіла в далеч надземну,
Зіркою стала!
І... зажурившись, в ніченьку темну
З обрію впала.

Зорям послала в шати холодні
Знак на прощанні:
Там десь, далеко, в темній безодні
Друзі кохані!...

муки творчости.

В годину муки і роспуки
Моїх страждань не однімай,—
Мої страждання родять звуки
І вводять дух мій в світлий рай!

Мої страждання—муки духу,
Що родять думи і пісні,
Вони палкі і повні руху,
Як подих вітру на весні.

На віях слізоньки перлисті
Блищать, як зірки золоті;
Мої страждання творчі й чисті,
Як болі матері святі.

Як муки світлої роділлі
Нових істот, нових створінь;—
Покинь мене в моїм безсиллі,
Покинь... Покинь!...

ЖЕРТВИ БУДНІВ.

вільний вірш.

Ніч перед святом. Зорі на небі горять.
Сніг, ніби искрами всипаний килим.
Улиця світла; дівчата стоять,
Кожная з поглядом роблено-смілим.

Місто шумить. Люди шумлять.
Свято надходить в грюкоті, в шумі...
Тихо, так тихо дівчата стоять,
Наче не хочуть оддатись задумі.

Ніч. Лихтарі миготять.
Сиплються искри огненні.
Наче примари, дівчата стоять —
Улиці жертви буденні.

Все таке радісне, пишне, гучне,
Тільки здаються сумними дівчата.
Свято для інших сумне!—
Жертви буденні не знатимуть свята.

рай чарівний.

Б'ються з сонцем водограї,
Дзвони, пахощі, молитви...
Ні, не будете радить ви
В новонайденому раї,
Разом з сояшними дітьми,
Хижі зграї!

Десь в ефірі, в небосхилі,
В синім лоні тонуть дзвони...
Де ж ви, де ви, легіони
Чорнодуші, чорнокрилі,
Що поклони до Мамони
Били в силі?

Вкриті квіти райським рястом;
Злиті дзвони в переливи...
Хто вражливий, хто чутливий,
Хто родивсь ентузіастом,
Той зіллється в день щасливий
З дивним царством.

ТАЙНА ГЕНІЯ.

Хто нам скаже, хто покаже,
Звідкіль геній воду п'є?—
Хто питання ті розв'яже,
Що життя йому дає?

Бризки щастя й ріки лиха
Ллються разом з джерела,
Та не всім одкрита втіха
З'ясувань добра і зла.

МОЄ ЖИТТЯ.

Прощай, прощай! Іди од мене,
Не стій зо мною серед шляху:
Мое життя таке шалене,
Таке нахильне до розмаху.

Дивись, дивись!—я сміло знищу
Свою найкращую надію,
Своє життя й мету найвищу,—
Як дим, як попіл, я розвію!

Іди ж, іди, тікай од мене,
Не стій зо мною серед шляху,—
Мое життя таке шалене,
А ти не витримаєш жаху!

Дивись:—я впав, лежу в безодні...
Дивись: лечу в блакить небесну!
Я сам розбив себе сьогодні,
А завтра сам же я й воскресну.

НА ПРОВЕСНІ.

Гомін, гомін на селі;
Співи, гуки з пересварками,
Легко пара од землі
Лине, вьється в небо хмарками.

Бьють в ковадла ковалі,
Ладять сохи, ладять борони;
Гомін, гомін на селі,—
Ниви, грядки ще не орані.

Скоро, скоро по риллі
Бризнуть пашнями, як золотом;
Бьються, бьються на селі
Люди з бідністю та з голодом.

В небі линуть журавлі,
Вьються хмароньки срібляніі;
Гомін, гомін на селі
Будять чароньки весняніі.

Р А Н О К.

Птаство, прокинувшись, дзенькнуло, ахнуло,
В полі, в лісі ожило!
Сонце пожежею жарко спалахнуло,
Землю сяйвом облило.

Серце забилося, радістю схоплене,
Ясні думи розцвілись!
Лихо розвіялось в сяйві потоплене,
Тіні в далеч понеслись

С М І Х.

Я так легко торкнувся до твоєї душі,
Мов хirurg до кривавої рани,—
О, скоріше забудь, заглуши, потуши,
Свої болі, мій друже коханий!

Не жахайся мене! Я в стражданнях твоїх
Ростоплю свої власні страждання;
Я навколо пушу перекотистий сміх
Над сльозами палкого ридання.

Дзвінким сміхом ридань, сміхом бурь і
страждань

Я розважливо буду сміятись;
Я збуджу в тобі пал бойових поривань,
Я навчу тебе мук не боятись!

Я так ніжно торкнувся до твоєї душі,
Мов хirurg до кривавої рани...
О скоріше нудьгу заглуши, потуши,—
І кріз сльози засмійся, коханий!

НА АВАНПОСТІ.

Я люблю в-ночі іти
До мети,
Як навколо темно,
А міні блищать огні
В таємничій далині—
Весело, приємно.

Вьється стежечка одна,
Чарівна
Близько од безодні,—
Завтра тут до краси
Буде цілий гурт іти,—
Я ж один сьогодні.

Думи-зірки золоті
В темноті
Сяють в високості...
Темно, темно навкруги,
Знайте ж, друзі й вороги—
Я на аванпості!

УРАГАН.

Відун	20
Доля поета	22
Жертви буднів	24
Казка	10
Мое життя	27
Моїй феї	15
Муки творчости	23
На аванпості	31
На провесні	28
Поет	7
Пролог	3
Рай чарівний	25
Ранок	29
Серед бою	9
Сміх	30
Смуток тиші	19
Тайна генія	26
Творчі слѳози	18
Ураган	5
Феї	17

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО „РАНОК“

(під керуном **Олекси Коваленка**)

1. Драгоманов М.: «Старі хартії вілносипи» 40 коп.
2. „ «Рай і поступ» 40 „
3. „ «Заздрі боги» 10 „
4. „ «Швейцарська спілка» 10 „
5. „ «Про волю віри» 10 „
6. „ «Євангелська віра в старій Англії» 5 „
7. „ «Царство Божє внутрі вас», Л. Толстого 10 „
8. **Стеценко К.:**
9. „ «Прометей», сл. О. Коваленка (хор) 45 „
10. «Цілість держави і автономія», Піменової, перекл. Олекса Коваленко 3 „
11. **Лозинський Л.** Польський і руський революційний рух і Україна 35 „
12. «Ревизор», комедія в 5 д. Гоголя, перекл. Олекса Коваленко (2 видання) 25 „
13. «Гетьман», опов. Златовратського, перекл. Олекса Коваленко 10 „
14. **Ковоненко М.:** «Спруна» 20 „
15. «Любов до ближнього», жарт Л. Андрєєва, перекл. Олекса Коваленко 10 „
16. **Чупринка Г.** «Огнєцвіт» пролог О. Коваленка 75 „
17. „ «Метеор» пролог О. Коваленка 15 „
18. **Коваленко О.** «Золотий Засів» 75 „
19. **Чупринка Г.** «Ураган» прол. О. Коваленка 15 „

Видання коштом **І. САМОНЕНКА.**

20. «Розвага», Український Декляматор. Том I. Уложив Олекса Коваленко. Артист. збірник поезій, оповідань, жартів. 1 к. 25 к.
21. «Розвага», Український Декляматор. Том II. Уложив Олекса Коваленко 1 карб.
22. «Терновий Вінок», Літер.-Артист. Альманах, під редакцією О. Коваленка. 1 к. 25 к.
23. «Горбоконик», казка Олекси Коваленка. 20 коп.
23. «Українська Муза», Поетична Антологія. Під ред. О. Коваленка, 134 поети, 1280 ст. 2 карб.

Продаються: «Українська Книгарня», КИЇВ, Безаківська 8; Ізиковського, Хрещатик 29; Книгарня «Л. Н. Вістника»; у ЛЬВОВІ: «Книгарня Т-ва ім. Шевченка».

Продолжается подписка на 1910 г.

5-годъ изданія.

Р Ъ Ч Ъ

5-годъ изданія.

ЕЖЕДНЕВНАЯ ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

изд. въ С. Петербургѣ В. Д. Набоковымъ и И. И. Петрунkevичемъ при ближайшемъ участіи П. Н. Милюкова и Л. В. Гессена и при прежнемъ составѣ сотрудниковъ.

Особое вниманіе обращено на отдѣлъ извѣстій изъ провинціи (имѣется болѣе ста корреспондентовъ)

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА:

ВЪ РОССИИ. На годъ 12 р., 9 мѣс.—9 р. 6 м.—6 р. 5 м.—5 р. 10 к., 4 м.—4 р. 15 к., 3 м.—3 р. 15 к., 2 м.—2 р. 15 к., 1 м.—1 р. 10 к.

ЗА ГРАНИЦУ. На годъ 20 р., 9 мѣс.—15 р. 75 к., 6 м.—11 р. 5 м.—9 р. 50 к., 4 м.—7 р. 75 к., 3 м.—6 р., 2 м.—4 р. 1 м.—2 р.

ЛЬГОТНАЯ ПОДПИСКА

(при непосредственномъ обращеніи въ главную контору):

1) Для сельскихъ священниковъ и учителей, крестьянъ, рабочихъ, фельдшеровъ, приказчиковъ, учащихся въ высшихъ учебныхъ заведеніяхъ подписная цѣна: на 12 м.—9 р., 6 м.—4 р. 50 к., 3 м.—2 р. 40 к., 1 м.—85 к.

2) Служащимъ въ правит., обществен. и торгово-промышл. учрежденіяхъ при коллективной подпискѣ черезъ казначеевъ и дѣлопроизв.—10% скидки.

Адресъ: главной конторы газеты „Р Ъ Ч Ъ“:

Спб., ул. Жуковскаго, 21.

№№ газеты „Рѣчь“ для ознакомленія высылаются бесплатно.

РАДА (5 рік видання). Політична, економічна і літературна українська газета. Виходить щодня, крім понеділків, як звичайні великі політичні газети. Власні кореспонденти в столицях і по всіх значніших місцях України. В Державній Думі і Державній Раді кореспондент власний. На рік 6 карб., на півроку 3 карб. 25 к. За грянцію: на рік 11 карб. Ціна окремого № 4 коп. Передплатники, що підпишуться на цілий 1910 рік, одержать **безплатно**: „Українсько-Російський словник В. Дубровського, під редакц. Ів. Стешенка і брошуру Імператорської Академії Наук: „Объ отмѣнѣ стѣсненій малорусскаго печати. слова“, а також за доплату 6 руб. можуть одержати **Словник Української мови**, збір. Ред. жур. „Кієвск. Стар.“, з доповненнями Б. Грінченка, в 4-х вел. томах, що прод. по книгарнях за 8 руб. (Словник одержав від Рос. Акад. наук премію ім. Костомарова). Адреса: **КИВ**, Велика Підвальна, 6.
Видавець **Є. Чикаленко**.

Редактор **В. Галевич**.

Літературно-Науковий Вістник Рік видання XIII. Український місячник літератури, науки і громад. життя. На рік 8 карб., для незможних 6 карб., можна і в розсрочку. **КИВ**, Володимирська, 28.
Видавець **М. Грушевський**. Редактор **С. Веселовський**.

СЕЛО Українська народня ілюстрована газета для селян і робітників. Ціна 2 карб. на рік. Посилать: **КИВ**, Володимирська 28, „Книг. Л. Н. Вістника“.

РІДНИЙ КРАЙ 5-й рік видання. Виходить в Києві, 3 рази на місяць (36 чисел на рік), з ілюстраціями, під редакцією **О. Пчілки (О. Косач)**. Ціна **Рідного Краю** з пересилкою на рік 3 карб. **Рідний край** з ілюстрованим місячним додатком **МОЛОДА УКРАЇНА** коштує на рік 4 карб., Молода Україна окреме від Рідного Краю—2 карб. на рік, 1 карб. на півроку. Адреса: **КИВ**, Мар.-Благовіщенська, 101.

УКРАЇНСЬКА ХАТА Популярний літературно-науковий ілюстрований місячник. Ціна на рік 4 карб., окремої книжки 35 к., з перес. 40 к. Адреса: **КИВ**, Б.-Кудрявська, 16. Видавець **І. Бойко**. Редактор **П. Богацький**.

СІЛЬСЬКА ЗІРНИЦЯ Селянський тижневик. Ціна на рік 3 карб. Ред.-видавець **І. Волошинов**.
Почта Ярошенка Подол. г., с. Пеньківка.

ХЛІБЯ Український ілюстр. двохтижневний хліборобський журнал. В журналі пишуть виатніші агрономи та хлібороби. Безплатно: 1) Поради хліборобам. 2) Друкування оповісток передплатників. Ціна 2 карб. на рік. **Київ**, Тургенівська 9. Редактори: **Є. Архипенно** та **А. Терниченко**.

2 крб. 0,30 (1986) Р 5502

СВІТЛО Український педагогічний місячний журнал для сім'ї і школи. Ціна на рік 4 карб. Передплачується в "Українській Книгарні", Київ, Безаківська

КОБЗА Музичне видавництво у Києві. Перша серія: 1) Лисенко М. «Сумний спів» для фортеп. 50 коп.; 2) Сениця П.: «Буря» сл. О. Коваленка, для бар. або бас. 30 к.; 3) «Дідусь» сл. О. Коваленка, баритон 30 к.; 4) «Серед квіток» сл. О. Коваленка, тенор 30 к.; 5) Стеценко Н.: «І золотої й дорогої» сл. Т. Шевченка, баритон, 45 к.; 6) «Літньої ночі» сл. Олеся для сопрано і скрипки 30 к.; 7) Кошиць А. «Не співайте півниченьки!» для міш. хору 30 к.; 8) «Ой, поїхав Саврадим» нар. гум. пісня для міш. хору, 30 к.; 9) Хоткевич Г. «Одарочка», танець для бандури (кобзи) 50 к.; 10) Левицький М.: «Як почувеш вночі» сл. І. Франка, мелодекл. 25 к. Вся серія в одному зшитті 3 карб. Прод. в Україн. Книг.

ДІЛО Велика щоденна українська газета, на рік 22 корони. Австрія. ВІВ. Ринок. 10

КАНАДІЙСЬКИЙ ФАРМЕР Українська тижнева часопись. Ціна 4 карб. The Canadian farmer. Р. О. Box. 3081, Winnipeg, Man. Canada-Америка.

СВОБОДА Український тижневик в Америці, ціна 4 карб. „Svododa“ 184 Hudson St. New York N. Y. N. A.

КАМЕНЯРІ Двохтижневик українського учительства. Ціна 3 карб. Станівці Горішні н. Чер. Буковина. Австрія.

СВОБОДА Політична, просвітна і господарська щотижнева часопись. Ціна на рік 2 карб. Львів, Ринок 10.

ГРОМАДСЬКИЙ ГОЛОС Радикальна часопись, вих. двічі на тиждень. Ціна 4 карб. Львів, ул. Ліндого 7.

НАРОДНЕ СЛОВО Ілюстрована часопись для народу. Виходить тричі на тиждень. Ціна 2 карб. Львів, Академична 8.

ПИСЬМО З ПРОСВІТИ Газета для селян. Вих. двічі на місяць. Ціна 2 карб. Львів, Рибенка

РУСЛАН Щоденна часопись. Ціна на рік 12 карб. ул. Осеолінських 11.

НАРОДНІЙ ГОЛОС Щотижнева ілюстрована часопись. 2 карб. Австрія. Буковина. Чернівці.

ЗОРЯ український двохтижневик в Бразилії (Полуд. Америка). На рік 5 карб. Адреса: „Zora“ Curitiba Parana Brasil. Caixa postal № 200. America.

ТОК 10.
Львів,

55(12)_y וסין